

İNCELEME RAPORU

VAN'DA YAŞANAN 04 EKİM 2020
TARİHLİ GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI OLAYI

1. GİRİŞ
2. METOD
3. SAHADA YAPILAN ÇALIŞMALAR
4. HEYETİMİZ TARAFINDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER
 - 4.1. Olay
 - 4.2. Mağdurlar
 - 4.3. Şüpheliler
 - 4.4. İfade Tutanakları
 - 4.5. Araçlar
 - 4.6. Hukuki Süreç
5. VAN CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI VE VAN BAROSU GÖÇ VE İLTİCA KOMİSYONU'NUN BENZER OLAYLARA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMESİ
6. VAN İLİNİN SIK SIK BENZER OLAYLARLA GÜNDEME GELMESİNE İLİŞKİN TESPİT
7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

**VAN'DA YAŞANAN
04 EKİM 2020 TARİHLİ
GÖÇMEN KAÇAKÇILIĞI OLAYI
(İnceleme Raporu)**

1. GİRİŞ

4 Ekim 2020 Pazar günü, Van ilinin İpekyolu merkez ilçesinde yapılan ihbar neticesinde 15 kişilik minibüste 72 yabancı uyruklu şahsın yakalandığı, şahısların 2'sinin havasızlık ve sıkışmadan dolayı hayatını kaybettiği, mezkûr aracın şoförü ile bu araca gözcülük yapan 3 kişinin gözaltına alındığı yönünde bilgiler basına¹ yansımıştır. ²

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği olarak basına yansıyan bu olayla ilgili bir ön değerlendirme yapılarak bölgede inceleme yapmak üzere bir araştırma heyet görevlendirilmiştir. Heyetimiz 7-8 Ekim tarihlerinde iki günlük bir çalışma yapmış olup yapılan çalışma neticesinde işbu rapor hazırlanmıştır.

2. METOD

Uluslararası Mülteci Hakları Derneği yönetim kurulu tarafından Av. Celil AKDOĞMUŞ, Hamdi Ağdacı ve Dilan YELKEN, rapor için araştırma heyeti olarak görevlendirilmişlerdir. Heyet, basına yansıyan olayı detaylı bir şekilde araştırmak ve olay ile alakalı resmi kurumlardan bilgi almak adına

¹ <https://www.trthaber.com/haber/gundem/vanda-gocmen-trajedisi-16-kisilik-minibusten-2si-olu-72-gocmen-cikti-520732.html>, E.T. 12.10.2020

² <https://www.basnews.com/tr/babat/638833>, E.T.12.10.2020

Van iline gitmiştir. Burada olay ile ilgili resmi kurumlara gidilerek olaya ilişkin işlem dosyaları incelenmiş ve elde edilen resmi bilgiler ile işbu rapor kaleme alınmıştır. Ayrıca mezkûr resmi kurumlarda bulunan görevlilerin resmi olmayan beyanlarına da raporda yer verilmiştir.

Kaynak : DHA

3. SAHADA YAPILAN ÇALIŞMALAR

Sahada araştırma yapmak adına 7-8 Ekim tarihlerinde Van ilinde bulunan heyetimiz, öncelikle Van İl Jandarma Komutanlığı'nda bulunan ve bahse konu olay ile alakalı işlemleri yürüten İpekyolu Karakolu'na gitmiştir. Burada olaya ilişkin işlem dosyasını inceleyen heyetimiz ayrıca kolluk kuvvetlerinden de olay hakkında bilgi almıştır.

İşlem dosyasından ve kolluk kuvvetlerinin verdiği bilgilerden yabancı uyruklu şahısların Edremit merkez ilçesinde bulunan Kurubaş Geri Gönderme Merkezi'ne gönderildiklerini öğrenen heyetimiz, geri gönderme merkezine giderek burada bulunan görevliler ile olay hakkında görüşmüştür. Görevlilerin, haklarında sınır dışı etme kararı tesis edildikten sonra 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "İdari Gözetime Alternatif Yükümlülükler" başlıklı 57/A maddesi kapsamında serbest bırakıldıklarını belirttikleri şahıslar ile ise birebir görüşme yapılamamıştır.

Heyetimiz devam eden süreçte, olaya karışan araçların muhafaza altına alındığı, Tuşpa merkez ilçesinde bulunan Güney Oto Kurtarma ve Yediemin Otoparkı'na giderek araçları incelemiş fakat otopark görevlilerinin izin vermemeleri sebebi ile araçlar görüntülenememiştir.

Akabinde Van Cumhuriyet Başsavcılığı'na giderek savcılıkta bulunan işlem dosyasını da inceleyen heyetimiz ayrıca dosyayı takip eden cumhuriyet savcısı ile de görüşmüş ve kendisiyle rapora konu olaya, bölgede yaşanan göçmen kaçakçılığı suçlarının sebeplerine ve bunlara karşı alınabilecek önlemlere ilişkin görüşmüştür.

Heyetimiz son olarak ise, Van Barosu Göç ve İltica Komisyonunu ziyaret etmiş ve hem rapora konu olaya ilişkin hem de bölgede yaşanan göçmen kaçakçılığı suçlarına ilişkin komisyon üyelerinden bilgi alarak sahadaki araştırmasını tamamlamıştır.

Kaynak : DHA

4. HEYETİMİZ TARAFINDAN ELDE EDİLEN BİLGİLER

Heyetimiz tarafından sahada yapılan araştırma neticesinde resmi evraklardan ve resmi kurumlarda bulunan görevlilerin resmi olmayan beyanlarından elde edilen bilgiler şu şekildedir:

4.1. Olay

3 Ekim 2020 Cumartesi günü, saat 21.30'da ismini vermek istemeyen biri tarafından kolluk kuvvetlerine bir ihbarda bulunulmuştur. İncelenen evraklarda muhteviyatına dair herhangi bir

bilgiye rastlanılmayan ihbar üzerine harekete geçen Van İl Jandarma Komutanlığı ekipleri, takibe aldıkları S.B. kontrolündeki 65 XXX 904 plakalı, Ford marka, Transit model aracı 4 Ekim 2020 Pazar günü, saat 05.20 civarında, İpekyolu merkez ilçesi, Köşebaşı-Bostaniçi mahalleleri mevkiinde durdurmuştur. Ön hariç tüm camları, içerisini göstermeyecek kalınlıkta siyah filimler ile kapatılan aracın orta kapısının açılması üzerine 15 yolcu kapasitesi bulunan araca 73 yabancı uyruklu şahsın tabiri caizse sıkıştırıldığını gören kolluk kuvvetleri şahısları araçtan indirmiş ve sıkışma ve havasızlıktan dolayı iki şahsın öldüğünü tespit etmiştir.

65 XXX 904 plakalı aracı alıkoyup S.B.'yi ise gözaltına alan kolluk kuvvetleri ayrıca 65 XXX 904 plakalı araca gözcülük eden Ç.Ö. kontrolündeki 65 XXX 316, Ş.H. kontrolündeki 34 XXX 631 ve H.Ü. kontrolündeki 65 XX 355 plakalı araçları da alıkoymuş ve adı geçen şahısları da S.B. ile beraber gözaltına almıştır.

Ölen şahısların cenazelerini adli tıp kurumuna götüren kolluk kuvvetleri, diğer yabancı uyruklu şahısları ise, gerekli işlemler yapıldıktan sonra, Edremit merkez ilçesinde bulunan Kurubaş Geri Gönderme Merkezi'ne teslim etmiştir.

4.2. Mağdurlar

İncelenen evraklarda araçta 73 yabancı uyruklu şahsın bulunduğu ve bunların 33'ünün Afganistan, 37'sinin Pakistan, 2'sinin ise Irak vatandaşı olduğu görülmüş fakat sayıca belirtilmenin haricinde Irak vatandaşları ile alakalı ifade tutanağı, kimlik tespit tutanağı gibi herhangi bir başka evraka rastlanılmamıştır.

5'i kadın ve 61'i erkek olan şahısların en büyüğü 46 yaşındadır. Şahıslar arasında ikisi 8 yaşında, ikisi 13 yaşında ve her biri 4, 6 ve 14 yaşlarında olmak üzere toplamda 7 çocuk da bulunmaktadır.

İl Jandarma Komutanlığı görevlilerinin resmi olmayan beyanlarına göre tüm mağdurlara Covid-19 testi yapılmış ve iki kadının testi pozitif çıkmıştır. Diğer tüm şahıslar Kurubaş Geri Gönderme Merkezi'ne teslim edilmelerine rağmen Covid-19 testleri pozitif çıkan iki kadın il merkezinde bulunan Kredi ve Yurtlar Genel Müdürlüğü'nün yurduna yerleştirilmiştir.

Olayda ölen Abdullah Tarık ve Ali Rıza Eşref isimli her iki şahıs da 18 yaşında olup Pakistan vatandaşlarıdır. Yapılan tıbbi kontrollerinde vücutlarında kızarıklık ve morluklar bulunan şahısların havasızlık ve sıkışmadan dolayı öldükleri tespit edilmiştir.

4.3. Şüpheliler

Olayda biri yabancı uyruklu şahısları taşıyan aracın şoförü S.B., üçü ise bu araca gözcülük yapan araçların şoförleri Ç.Ö., Ş.H. ve H.Ü. olmak üzere toplamda 4 şüpheli bulunmaktadır.

Şüpheli S.B., alınan ilk ifadesinde 15-20 kişilik aileyi 1500 Türk Lirası karşılığında taşımayı kabul ettiğini ve olayın bu şekilde başladığını beyan ederek dolaylı yoldan suçunu kabul etmiştir. S.B. ilk ifadesinde ayrıca Ç.Ö., Ş.H. ve H.Ü. isimli şahısların da kendisine gözcülük ettiklerini söylemiş fakat verdiği ikinci ifadede beyanlarını değiştirerek mezkûr şahısları tanımadığını belirtmiştir.

Ç.Ö., S.B.'nin kullandığı aracı takip ettiğini kabul etmiş fakat aracın abisi tarafından S.B.'ye kiralandığını ve kendisinin bu sebeple aracı takip ettiğini ifade etmiştir. H.Ü. ve Ş.H. ise olayla hiçbir bağlantılarının olmadığını ve olaya karışan diğer şahısları tanımadıklarını ifade etmişlerdir.

4.4. İfade Tutanakları

Yukarıda belirtildiği üzere, haklarında sınır dışı etme kararı tesis edildikten sonra 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "İdari Gözetime Alternatif Yükümlülükler" başlıklı 57/A maddesi kapsamında serbest bırakıldıkları belirtilen yabancı şahıslar ile birebir görüşme yapılamamıştır. Fakat hem Van İl Jandarma Komutanlığı'nda hem de Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nda bulunan işlem dosyalarında şahısların daha önce verdikleri ifade tutanaklarına ulaşılmıştır. İfade tutanaklarının çok benzer oldukları görülmüş ve bu sebeple aşağıda sadece birkaç ifadeye yer verilmiştir.

Afganistan Vatandaşı Ş.A. ifadesinde İstanbul'a gitmek amacıyla Afganistan'da 600 \$ verdiğini, bir şekilde Van'ın Saray ilçesine kadar geldiğini ve burada dört gün boyunca kapalı bir depoda kaldıklarını, 03.10.2020 tarihinde kendilerini bir aracın aldığı ve 4 saat boyunca yolculuk yaptıklarını, sonra olaya karışan araca sevk edildiklerini, Afganistan'dan buraya kadar olan sürecin tamamen planlı olduğunu, çünkü buradaki araç sürücüsüne herhangi bir para vermediklerini söylemiştir. Şahıs ayrıca ifadesinde araçta havasızlıktan bayılanların olduğunu, buna rağmen şoförün durmadığını, buna istinaden kapıyı yumruklayıp bağdırdıklarını beyan etmiştir.

Pakistan vatandaşı M.E. ise sürece İran'dan dahil olduğunu, amacının İstanbul'a gitmek olduğunu ve buna karşılık İran'da 1300 \$ ödediğini ifade etmiştir.

Bir başka Pakistan vatandaşı R.A. ise benzer şeyleri ifade etmekle beraber 1800 \$ ödediğini beyan etmiştir.

İşlem dosyalarında bulunan tüm ifade tutanaklarının incelenmesi neticesinde ifadelerin çok benzer olduğu görülmüştür. Zira neredeyse tüm şahıslar, nihai gayelerinin öncelikler İstanbul'a, sonrasında ise Avrupa'ya ulaşmak olduğunu söylemişlerdir.

Bununla beraber şahısların ifadelerinden çıkan en net sonuç ise bu sürecin şahısların menşe ya da ikamet ülkelerinden başladığı, Van ilinde yaşananların bu sürecin sadece bir parçası olduğu ve bu sürecin tüm adımlarının planlı olduğudur. Zira şahıslar verdikleri ifadelerde sürece menşe ya da ikamet ülkelerinden başladıklarını, sınır bölgelerini planlı bir şekilde geçtiklerini, akabinde birkaç

gün kapalı bir depoda bekletildiklerini, buradan bir araç vasıtası ile birkaç saat yolculuk yaptıklarını ve nihayetinde S.B. kontrolündeki 65 XXX 904 plakalı araca sevk edildiklerini fakat tüm bu süreç boyunca sadece menşe ya da ikamet ülkelerinde bir miktar para ödediklerini ifade etmişlerdir.

4.5. Araçlar

Heyetimiz olaya karışan 65 XXX 904, 65 XXX 316, 34 XXX 631 ve 65 XX 355 plakalı araçları incelemek adına Tuşpa merkez ilçesinde bulunan Güney Oto Kurtarma ve Yediemin Otoparkı'na gitmiştir. Yediemin otoparkında gözcülük yapan 65 XXX 316, 34 XXX 631 ve 65 XX 355 plakalı araçlarda herhangi bir anormalliğin olmadığı fakat yabancı şahısları taşıyan 65 XXX 904 plakalı aracın son derece kötü şartlarda olduğu gözlemlenmiştir.

Aracın alanının genişletilmesi adına ön ve en son koltuklar diğer tüm koltuklar ve dış çerçevesi hariç araç tavanı sökülmüştür. Yan ve arka camları açılmayan aracın bu camların hepsi aracın içinin görünmesini imkânsız kılacak şekilde siyah filmler ile kaplanmıştır. Aracının orta kapısının da bozuk olup tam kapanmadığı görülmüştür. Van İl Jandarma Komutanlığı'nda bulunan görevlilerin heyetimize verdiği bilgilere göre yabancı şahıslar yol boyunca bozuk olup tam kapanmayan orta kapıdan hava almaya çalışmışlardır. Aracın orta kapı camının da kırık olduğu gözlemlenmiş fakat bunun sebebine ilişkin net bir bilgiye ulaşılamamıştır. Ayrıca, yabancı şahıslara ait ayakkabı, kazak, saat, gibi bazı kişisel eşyaların hala aracın içinde olduğu görülmüştür.

Belirtilen tüm bu hususlar heyetimiz tarafından görüntülenmek istenmiş fakat yediemin otoparkı görevlilerinin izin vermemesi sebebi ile görüntüleme yapılamamıştır.

4.6. Hukuki Süreç

Yabancı şahısların sevk edildikleri Kurubaş Geri Gönderme Merkezi'ne giden heyetimiz, şahıslar ile yüz yüze görüşmek ve şahısların işlem dosyalarını inceleyerek hukuki sürecin ne aşamada olduğu görmek istemiştir. Bu bağlamda heyetimizde bulunan Av. Celil Akdoğmuş hem şahıslar le görüşmek hem de işlem dosyalarını incelemek adına yazılı talepte bulunmuş fakat geri gönderme merkezi görevlileri talebe konu şahısların haklarında sınır dışı etme kararı tesis edildikten sonra 6458 sayılı Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu'nun "İdari Gözetime Alternatif Yükümlülükler" başlıklı 57/A maddesi kapsamında serbest bırakıldıkları belirtmişler ve heyetimize mezkûr evrakları inceleme imkânı vermemişlerdir.

Heyetimiz, bu durumu geri gönderme merkezinde yetkili bir görevli ile görüşmüştür. Görevli, olayda 71 yabancı şahsın olduğunu bu sebeple hepsi ile alakalı net bir bilginin verilmesinin mümkün olmadığını belirtmekle beraber tüm şahısların haklarında sınır dışı kararı tesis edildikten sonra idari

gözetim alternatif yükümlülüklerine tabi tutularak serbest bırakıldıklarını söylemenin mümkün olduğunu söylemiştir.

Fotoğraf : Dilan Yelken

Bununla beraber, yukarıda bahsedildiği üzere kolluk kuvvetleri olaya karışan S.B., Ç.Ö., Ş.H. ve H.Ü.'yü gözaltına almış, şahısların kontrolünde bulunan 65 XXX 904, 65 XXX 316, 34 XXX 631 ve 65 XX 355 plakalı araçları da alıkoymuştur.

Devam eden süreçte Van Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2020/15325 ve 2020/15210 sayılı soruşturmalar açılmış fakat iki dosya 2020/15210 sayılı soruşturma altında birleştirilmiş. Bu kapsamda tutuklamaya sevk edilen S.B., Ç.Ö., Ş.H. ve H.Ü., Van 3. Sulh Ceza Hâkimliği'nin 2020/386 sorgu numaralı kararı ile tutuklanarak cezaevine gönderilmişlerdir.

Ayrıca Tuşpa merkez ilçesinde bulunan Güney Oto Kurtarma ve Yediemin Otoparkı'na götürülen araçlara Van 2. Sulh Ceza Hâkimliğinin 2020/3141 D.İş numaralı kararı ile satılamaz ve devredilemez şerhi konulmuştur.

Belirtmek gerekir ki, Van Cumhuriyet Başsavcılığı'nda bulunan işlem dosyasında tutuklu şahıslardan S.B.'nin sahte para basma ve kalpazanlık, kullanmak için uyuşturucu ve uyarıcı madde satın almak, kabul etmek ve bulundurmak, uyuşturucu ve uyarıcı madde ticareti yapma ve sağlama gibi birçok suçtan sabıka kaydının olduğu görülmüştür. Uyuşturucu ve uyarıcı madde ticareti yapma ve sağlama, resmi belgede sahtecilik, 4926 sayılı yasaya aykırılık gibi suçlardan sabıka

kaydı bulunan Ş.H.'nin ise daha önce de göçmen kaçakçılığı suçundan yargılandığı ve mahkûmiyete hükmedildiği müşahede edilmiştir.

Fotoğraf : Dilan Yelken

5. VAN CUMHURİYET BAŞSAVCILIĞI VE VAN BAROSU GÖÇ VE İLTİCA KOMİSYONU'NUN BENZER OLAYLARA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMESİ

Dosyayı takip eden cumhuriyet savcısı ile yapılan görüşmede savcı olayın çok taze olduğunu, bu sebeple dosyadaki bilgiler haricinde bir şey söylemenin mümkün olmadığını söylemiş fakat bölgede yaşanan benzer olaylara ilişkin bir değerlendirmede bulunmuştur. Savcı, sadece Van ilinin merkezinde dahi günde 3-4 göçmen kaçakçılığı olayının yaşandığını fakat bu tür olayların ölüm ile neticelenmemesi sebebi ile çok fazla gündeme gelmediğini beyan etmiştir. Ölüm ile neticelenmeyen göçmen kaçakçılığı olaylarında cezanın caydırıcı olmaması sebebi ile bu olayların yaşanmasının devam ettiğini belirten savcı, söz konusu olayların önünün kesilmesi için göçmen kaçakçılığına uyuşturucuya getirildiği gibi bir düzenlemenin getirilmesi gerektiğini söylemiştir.

Şüpheli şahıslardan Ş.H.'nin daha önce göçmen kaçakçılığı suçundan mahkûmiyete hükmedildiğini belirten savcı, söz konusu olayın ölümle neticelenmemesi sebebiyle şüphelinin 2-3 ay tutuklu kaldıktan sonra serbest kalmış olmasının kuvvetle muhtemel olduğunu söylemiştir.

Van Barosu Göç ve İltica Komisyonu üyeleri ile yapılan görüşmede ise komisyon üyeleri bölgede korkunç bir göçmen trafiğinin olduğunu, yabancı şahısların ekseriyetinin Afganistan ve Pakistan vatandaşı olduklarını belirtmişlerdir.

Fotoğraf : Dilan Yelken

Söz konusu olaylarda menşe ya da ikamet ülkelerinden bir şekilde sınırlarımıza kadar gelen yabancı şahısların ortalama 100 kişilik gruplar halinde yaya olarak sınırlarımızı geçtiklerini belirten komisyon üyeleri, göçmen kaçakçılarının son zamanlarda karayollarında denetimlerin arttırılması sebebi ile güzergâhlarını Van Gölü üzerinden çizdiklerini belirtmişlerdir.

Komisyon üyelerinin beyanları, mağdur ifadelerini tasdikler nitelikte olmuştur. Zira üyeler, bu tür olayların kesinlikle organize bir şekilde işlendiğini, sürecin yabancı şahısların menşe veya ikamet ülkelerinden başladığını, bölgede yaşanan olayların bu planlamanın sadece bir parçası olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca işlenen suçun cezasının caydırıcı olmaması sebebi ile bu tür vakaların sık sık yaşandığını söyleyen komisyon üyeleri, sorunun ancak sınır denetim noktalarına ilişkin yeni düzenlemelerin yapılması, suçun örgütlü bir suç olarak ele alınması ve bu tür suçlarda iyi hal indirimlerinin sonlandırılması ile mümkün olduğunu beyan etmişlerdir.

6. VAN İLİNİN SIK SIK BENZER OLAYLARLA GÜNDEME GELMESİNE İLİŞKİN TESPİT

Yapılan araştırmalar neticesinde Van ilinin sık sık benzer olaylar da gündeme gelmesinin ilk ve en büyük sebebinin İran ile uzun bir sınır hattının olması olarak tespit edilmiştir. Bölgede bulunan bilhassa Pakistan ve Afganistan vatandaşlarının geçiş güzergâhı olarak kullandıkları İran'ın Van ile uzun bir sınır hattı olması sebebiyle, yabancı Uyruklu şahısların İran'dan sonraki geçiş noktası Van olmaktadır.

Bununla beraber hemen hemen Doğuda bulunan her il gibi Van ilinin de sınır bölgesinin dağlık olması İran üzerinden geçiş yapmaya çalışan yabancı uyruklu şahısların geçişini daha da kolaylaştırmaktadır. Ayrıca İran ile uzun bir sınır hattı olan Van ili, İran tarafından yapılan geçişlerin İran sınır görevlileri tarafından yeterince denetlenmemesi sebebi ile de yabancı uyruklu şahısların tercih sebebi olmaktadır.

Daha önce de belirtildiği üzere yabancı uyruklu şahısların nihai gayesi İstanbul'a veya İstanbul üzerinden Avrupa'ya ulaşmaktır. Bu sebeple göçmen kaçakçılığı olayları sürecin sonlanacağı yere kadar planlanmaktadır. Bu noktada, Van ili haricinde herhangi bir ilin tercih edilmesi durumunda yabancı uyruklu şahısların İstanbul'a ulaşmaları ancak kara yolları üzerinden mümkün olmaktadır.

Fakat sınır hattı haricinde bölgede sıkı bir denetimin olması ve denetim ve kontrol noktalarının sayıda çok olması yabancı uyruklu şahıslar açısından kara yollarını tehlikeli kılmaktadır. En azından İlk aşamada söz konusu denetim ve kontrol noktalarını geçmeyi planlayan şahıslar seyahatlerinin bir kısmını Van Gölü üzerinden yapmayı tercih etmektedirler. Bu durum ise göçmen kaçakçılığı olaylarında Van ilinin tercih edilmesi sonucunu doğurmaktadır.

Bölgede denetim ve kontrol noktalarının çok olması yabancı uyruklu şahısları batıya doğru ilerleyememe ihtimalini de göz önünde aldırıştır. Bu noktada en azından bulundukları ilde insan onuruna yaraşır bir hayat yaşamayı planlayan yabancı uyruklu şahıslar kalabalık ve çevre illere kıyasen daha gelişmiş olan ve aynı zamanda büyükşehir niteliğini haiz olan Van ilini tercih etmelerine sebep olmaktadır.

7. SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Van ili İran sınırında bulunması sebebi ile ülkemize hukuka aykırı yollardan girmeye çalışan yabancı uyruklu şahısların geçiş noktalarından birisidir. Her gün onlarca yabancı uyruklu şahıs Van ili üzerinden hukuka aykırı bir şekilde ülkemize giriş yapmaya çalışmaktadır.

Kimi zaman kendi imkânları ile geçiş yapmaya çalışan bu şahısların büyük bir kısmı, hukuka aykırı geçişlerini, bir miktar para verdikleri şahıslar üzerinden yapmaktadırlar. Tek gayeleri ülkemize ya da ülkemiz üzerinden Avrupa'ya geçmek olan bu şahıslar nihai gayelerine ulaşmak adına her

türlü insanlık dışı muameleye maruz kalmayı göze almaktadırlar. Öyle ki yabancı uyruklu şahısların hukuka aykırı geçişlerini sağlamaları adına para verdikleri şahıslar, yabancı uyruklu şahısları gayriinsani koşullarda hedeflenen yere götürebilmektedirler. Bu gayriinsani koşullar ise kimi zaman ciddi mağduriyetlere sebep olabilmektedir.

Göçmen kaçakçılığına ilişkin süreçler planlı bir şekilde işlemektedir. Her ne kadar olayın bazı illerimizden başladığı düşünülse de gerçek, olayın yabancı uyruklu şahısların menşe veya ikamet ülkelerinden başladığı yönündedir. Raporumuza konu olayda Van ili, göçmen kaçakçılığının başladığı yer değil, Pakistan, Afganistan ve İran'dan başlayan planın sadece bir parçasıdır.

Yabancı uyruklu şahısların hukuka aykırı geçişlerine bir miktar para karşılığında aracılık eden şahıslar daha önce de bu işi yapan ve hatta göçmen kaçakçılığı suçundan mahkûmiyete hükmedilen şahıslar olabilmektedir. Ölüm gibi neticelerle sonuçlanmayan göçmen kaçakçılığı suçlarına uygulanan cezanın caydırıcı olmaması sebebi ile aynı şahıslar serbest kaldıktan sonra da bu işe girişebilmektedirler.

Yabancı uyruklu şahısların ikamet veya menşe ülkelerinden başlayan süreç, caydırıcı cezaların olmaması ve suçun bireysel olarak ele alınması sebebi ile sık sık tekrarlanmaktadır. İfade tutanaklarından ve bölgede bulunanlardan alınan beyanlar göre organize olarak işlendiğinden şüphe bulunmayan bu suçların örgütlü bir şekilde işlendiğinin nazara alınması ve soruşturma ve kovuşturmanın bu doğrultuda yürütülmesi gerekmektedir.

Bölgede iç kısımlarda yapılan sıkı denetim ve kontroller sınır bölgelerinde yapılmamaktadır. Bu sebeple yabancı uyruklu şahısların sınır bölgelerini geçmeye çalışırken değil, sınır bölgelerini bayağı geçtikten sonra yakalanabilmektedirler. Bu durum ise hem yabancı uyruklu şahıslar açısından ciddi mağduriyetlere sebep olmakta hem de kolluk kuvvetleri, idare ve yargının iş yükünü arttırmaktadır. Bu sebeple iç kısımlarda yapılan sıkı denetim ve kontrollerin en az aynı düzeyde sınır bölgelerinde de yapılması gerekmektedir.

Somut olayda göçmen kaçakçılığı mağduru yabancı uyruklu şahısların, haklarında sınır dışı kararı tesis edildikten sonra idari gözetim alternatif yükümlülüklerine tabi tutularak serbest bırakıldıkları bilgisi edinilmiştir. Bu uygulamanın sistematikleştirilmesi probleme ilişkin herhangi bir çözüm getirmemekte, sadece yabancı uyruklu şahısların hukuka aykırı bir şekilde ülkemizde kalmalarına ve yeni göç yolu arayışına devam etmelerine sebep olmaktadır. Bu soruna kalıcı bir çözüm getirilmesi adına yabancı uyruklu şahısların uluslararası koruma prosedürü ve yasal kalış hakkında detaylı bir şekilde bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Böylece, yabancı uyruklu şahısların üçüncü ülkeye yerleştirilmelerinin yolu açılmış olacaktır. Bu durum ise hem yabancı uyruklu şahısların mağduriyetini ortadan kaldıracak hem de bu şahısların yasal kalış hakkı olmaksızın ülkemizde kalmalarının önünü kapatacaktır.

Tüm bunlarla beraber sınır bölgelerinde bulunan kamu görevlilerinin de bireysel olarak bu suça ortak oldukları belirtilmektedir. Böyle bir hususun gerçekliği konusunda elimizde net bir bilgi olmamakla beraber bu ihtimale binaen sınır bölgelerinde bulunan kamu görevlilerine yönelik denetimlerin daha sıkı bir şekilde yapılması ve bu görevlilerin göçmen kaçakçılığı konusundan sistematik bir şekilde eğitime alınmaları gerekmektedir.

Unutulmaması gerekir ki rapora konu olay, Van ilinde yaşanan onlarca olaydan sadece biridir. Aynı olayların yaşanmaması ancak ve ancak gerekli önlemlerin alınması ve elzem çalışmaların yapılması ile mümkündür. Aksi takdirde bölgede yaşanan göçmen kaçakçılığı olaylarının her geçen gün daha da artarak devam etmesi işten bile değildir.

RAPOR HEYETİ

Av. Celil Akdoğan

UMHD Raporlama Birimi

Birim Sorumlusu

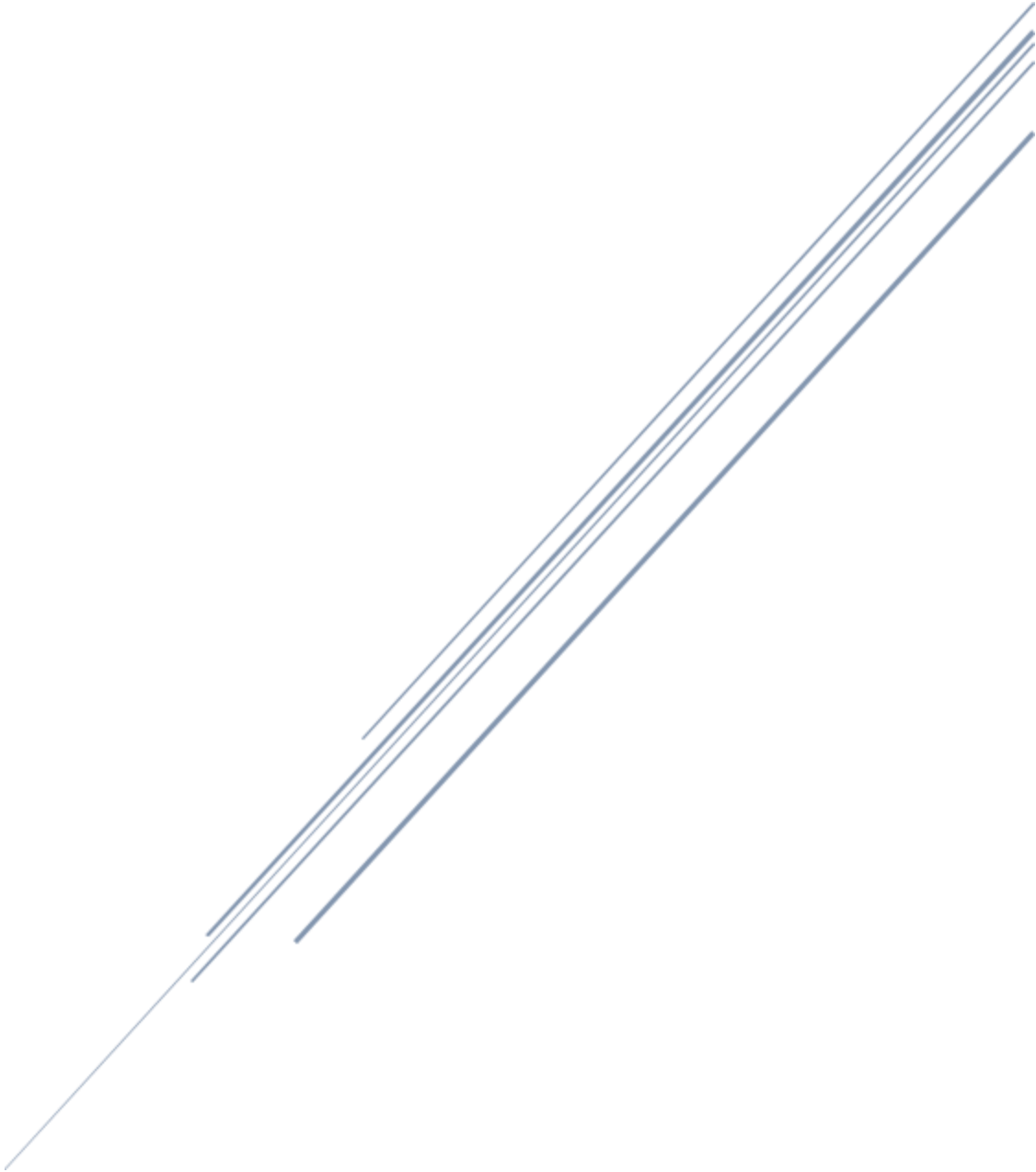
Hamdi Ağdaci

UMHD Sosyal Çalışmalar Birimi

İnsani Yardım Koordinatörü

Dilan Yelken

UMHD Medya ve İletişim Birimi

Ali Kuşçu Mah. Fatih Türbesi Sok.

No:31 K:1 D:1 Fatih / İstanbul

0212 531 20 25

info@umhd.org.tr

www.umhd.org.tr